

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP – 4101-004-02/2014
P/14/020

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94
kgp@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/020 – Restrukturyzacja przedsiębiorców przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A., finansowana ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	1. Wojciech Żukowski, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 91094 z dnia 25 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” S.A., ul. Kuźnicka 1, 72-100 Police.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Jałosiński - Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie wykorzystania pomocy publicznej uzyskanej ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców oraz jej efektów.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Uzyskaną w czerwcu 2010 r. indywidualną pomoc publiczną na ratowanie, w formie pożyczki na kwotę 150 000 tys. zł, Zakłady Chemiczne „Police” S.A.² wykorzystywały i zwróciły zgodnie z warunkami jej otrzymania, określonymi w stosownej umowie zawartej z Agencją Rozwoju Przemysłu S.A. (ARP).

Otrzymana pomoc publiczna pozwoliła ówczesnie Spółce odzyskać bieżącą płynność finansową, niezbędną do prowadzenia działalności operacyjnej. W celu przekształcenia pomocy na ratowanie w nowy instrument wsparcia (pomoc publiczną na restrukturyzację), Spółka opracowała i następnie wdrożyła w październiku 2010 r. Plan Restrukturyzacji, który po modyfikacji w 2012 r. dostosowany został do warunków wynikających ze zmian właścicielskich.

Poprawa sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki, będąca efektem udzielonej pomocy na ratowanie i uzyskanymi korzyściami z realizacji procesu restrukturyzacji spowodowała, że Spółka zrezygnowała z ubiegania się o pomoc publiczną na restrukturyzację.

Do ustabilizowania się wyników finansowych Spółki w latach 2012-2013 przyczyniły się także zmiany w strukturze właścicielskiej. W sierpniu 2011 r. Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A. nabyły pakiet akcji Spółki odpowiadający łącznie 66% kapitału zakładowego. Spółka uzyskała dostęp do specjalnie dedykowanych dla podmiotów z Grupy Azoty, stabilnych źródeł finansowania działalności operacyjnej. Pozwoliło to na wcześniejszą spłatę najważniejszych zobowiązań oraz zakończenie

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Od dnia 3 czerwca 2013 r. Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” S.A., dalej: Z.Ch. Police lub Spółka.

w maju 2012 r. realizacji Planu Restrukturyzacji, zakładającego docelowo m.in. znaczne ograniczenie mocy produkcyjnych. Spółka wzmocniła swoją pozycję konkurencyjną na polskim i europejskim rynku chemicznym, korzystając w ramach Grupy Azoty z możliwości rozwoju nowych produktów. Wbrew założeniom Planu zwiększono moce produkcyjne, co w połączeniu z dobrą koniunkturą na produkty Spółki w latach 2011-2012 wpłynęło na zasadniczą poprawę jej sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Wniosek Z.Ch. Police do Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. o przyznanie pomocy na ratowanie w formie pożyczki został opracowany rzetelnie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykorzystanie przez Spółkę otrzymanej pomocy publicznej indywidualnej na ratowanie

1.1. Wniosek o udzielenie pomocy publicznej indywidualnej na ratowanie

Opis stanu
faktycznego

W dniu 7 grudnia 2009 r. Spółka złożyła do ARP wniosek o udzielenie pomocy publicznej indywidualnej na ratowanie. W związku z wnioskiem Prezesa ARP o wydanie opinii, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej³, w dniu 15 grudnia 2009 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał w tym zakresie pozytywną opinię (nr 12/2009/II/K). Notyfikacja pomocy w Komisji Europejskiej (KE) została dokonana w dniu 15 grudnia 2009 r. Decyzją nr N 693/2009 (wersja ostateczna) z dnia 26 maja 2010 r. KE, na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, uznała pomoc państwa w postaci pożyczki na kwotę 150 000 tys. zł na rzecz Spółki za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

Otrzymana pomoc publiczna spełniała warunek ograniczenia jej wysokości do niezbędnego minimum. Maksymalna wartość pożyczki, wyliczona zgodnie z wytycznymi (patrz przypis nr 3) oraz indywidualnym stanowiskiem KE w tej sprawie, wynosiła 357 578 tys. zł. Spółka przedstawiła projekcję płynności finansowej, która wykazała, że jej potrzeby finansowe dotyczące podtrzymania funkcjonowania w okresie sześciu miesięcy od dnia złożenia wniosku o pomoc wynosiły 150 000 tys. zł – co wypełniało przesłanki o doraźnym charakterze tej pomocy związanym z odzyskaniem bieżącej płynności przedsiębiorstwa.

Spełniony został też warunek określony w ww. wytycznych jako „pierwszy i ostatni raz”. Spółka nie otrzymała wcześniej pomocy w celu ratowania lub restrukturyzacji.

Trudna sytuacja finansowa Spółki w latach 2008-2009 wynikała z kryzysu gospodarczego, który wpłynął ujemnie na wielkość sprzedaży. Na dzień 31 października 2009 r. Spółka wykazała stratę netto w wysokości 361 425 tys. zł, podczas gdy na koniec 2008 r. osiągnięty został zysk w kwocie 30 028 tys. zł. Zmniejszyły się również obroty Spółki – na dzień 31 października 2009 r. wynosiły 1 235 756 tys. zł wobec 2 402 000 tys. zł na koniec 2008 r. Na koniec III kw. 2009 r. udział zobowiązań krótkoterminowych w kapitale obcym wyniósł ponad 83%, co obniżało płynność finansową Spółki i zwiększało ryzyko utraty wypłacalności. Wartość aktywów netto spadła z poziomu 945 912 tys. zł na koniec 2008 r. do 584 486 tys. zł na koniec października 2009 r. Wskaźnik rentowności wyniósł w omawianym okresie 2009 r. (-)29%, podczas gdy na koniec 2008 r. kształtował

³ (Dz.U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.) oraz wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. U. C 244 z 01.10.2004 r., s. 2 ze zm.) – dalej: wytyczne.

się na poziomie 1,3%, a na koniec 2007 r. 11%. Na koniec października 2009 r. Spółka wykorzystywała moce produkcyjne w ok. 50-60%, i – według oświadczenia Zarządu Spółki – wyczerpała wszelkie możliwości pozyskania finansowania swojej działalności w oparciu o źródła rynkowe.

Spółka była podmiotem dominującym w Grupie Kapitałowej Police (GK Police). W skład Grupy na dzień składania wniosku o udzielenie pomocy publicznej wchodziło osiem podmiotów, w tym sześć z wyłącznym udziałem Spółki. GK Police powstała w wyniku wydzielenia ze Spółki działalności niezwiązanych bezpośrednio z procesem produkcyjnym. Podmioty zależne świadczyły głównie usługi remontowe, transportowe oraz projektowe na rzecz Z.Ch. Police, w oparciu o ceny rynkowe.

(dowód: akta kontroli str. 4-33)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Realizacja przez Spółkę umowy pożyczki na ratowanie

Opis stanu
faktycznego

Pożyczkę, o której mowa, Spółka otrzymała na podstawie umowy nr OPP/4/2010W z dnia 8 czerwca 2010 r. (umowa).

Zgodnie z jej postanowieniami (§3), w dniu 15 czerwca 2010 r. ARP przełała kwotę pożyczki na wskazany przez Spółkę rachunek bankowy, utworzony wyłącznie do obsługi płatności dokonywanych ze środków otrzymanych przez Spółkę na podstawie umowy.

Spółka zobowiązała się do przeznaczenia otrzymanych środków na wydatki operacyjne związane z prowadzeniem działalności podstawowej, w tym na zakup surowców i usług (dostawy energii i usługi transportowe), oraz na spłatę zobowiązań Spółki nie starszych niż zaciągnięte w okresie trzech miesięcy przed dniem podpisania umowy pożyczki, związanych wyłącznie z nabyciem przez Spółkę ww. surowców i usług.

Do dnia 2 sierpnia 2010 r., Spółka wydatkowała otrzymaną kwotę zgodnie z postanowieniami umowy, dokonując zakupu: surowców za kwotę 131 812 tys. zł, energii elektrycznej za 12 283 tys. zł oraz usług transportowych za 5 905 tys. zł.

W dniu 5 sierpnia 2010 r. Spółka zamknęła rachunek bankowy przeznaczony do obsługi środków pomocowych i w tym samym dniu złożyła ARP, zgodnie z postanowieniami umowy, pisemne sprawozdanie z wykorzystania pomocy publicznej na ratowanie.

Spłata pożyczki miała nastąpić w terminie sześciu miesięcy od daty wydania decyzji KE o dopuszczalności pomocy publicznej, tj. do dnia 25 listopada 2010 r. Zgodnie z przywołanymi wytycznymi wspólnotowymi (pkt 25) oraz postanowieniami umowy, Spółka w dniu 22 czerwca 2010 r. przedstawiła ARP Plan Restrukturyzacji. Przedstawienie tego planu ARP w ciągu dwóch miesięcy od daty podpisania umowy pożyczki oraz jego notyfikowanie w KE w ciągu sześciu miesięcy od daty wydania ww. decyzji KE stanowiło warunek opcjonalnego wydłużenia terminu spłaty pożyczki na ratowanie - do dnia wydania decyzji KE w sprawie ewentualnego zatwierdzenia pomocy na restrukturyzację (o ile Spółka zwróciłaby się o taką pomoc). Plan Restrukturyzacji w wersji z 26 października 2010 r., został w dniu 25 listopada 2010 r. notyfikowany przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) do Komisji Europejskiej. W związku z powyższym, w dniu 25 listopada 2010 r. został zawarty aneks nr 1 do umowy, wydłużający termin spłaty pożyczki do dnia 31 grudnia 2011 r.

W dniu 8 grudnia 2011 r. Zarząd Spółki, za pośrednictwem UOKiK, zwrócił się do KE o wycofanie wniosku o pomoc na restrukturyzację. Zarząd Spółki wskazał, że zmiana struktury organizacyjnej, realizacja Planu Restrukturyzacji i obniżenie kosztów funkcjonowania oraz dobre wyniki sprzedaży spowodowały, że Spółka w III kw. 2011 r. odnotowała zysk na poziomie 44 000 tys. zł. Zarząd poinformował, że w dniu 8 grudnia 2011 r. zostały spłacone zobowiązania wobec: ARP z tytułu udzielonej pożyczki na ratowanie w należnej wysokości 162 217,4 tys. zł oraz wobec Urzędu Marszałkowskiego z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska (27 167,7 tys. zł). KE w dniu 16 grudnia 2011 r. powiadomiła Spółkę o przyjęciu do wiadomości wycofania wniosku o pomoc na restrukturyzację, co zakończyło przedmiotowe postępowanie.

Zgodnie z postanowieniami umowy, w dniach 23-24 marca 2011 r. ARP przeprowadziła w siedzibie Spółki kontrolę wykorzystania środków pomocowych przekazanych na podstawie umowy. Kontrola ta nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 34-105)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki

Opis stanu
faktycznego

W wyniku uzyskanej pomocy publicznej i realizacji Planu Restrukturyzacji, Spółka uzyskała znaczącą poprawę wyników finansowych: wzrost przychodów ze sprzedaży w 2011 r w stosunku do 2010 r (o 36%) i 2009 r (o 85%), poprawa zysku z działalności (zysk netto w 2011 r. w wysokości 321 000 tys. zł, wobec 35 000 zł w 2010 r oraz 427 000 tys. zł straty w 2009 r) – spowodowaną m.in. uelastycznieniem kosztów stałych, w szczególności przez działania w obszarze zatrudnienia.

Poprawie uległa struktura bilansu Spółki, w szczególności: struktura finansowania majątku trwałego – wskaźnik pokrycia finansowania majątku trwałego kapitałem własnym na poziomie 103% w 2011 r, tj. poprawa o blisko 40 pp. w stosunku do 2009 r.; płynność finansowa – wskaźnik płynności bieżącej na poziomie 1,6 w 2011 r., tj. poprawa o 0,9 w stosunku do 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 116-132)

Także w latach 2012-2013 – w ocenie Zarządu Spółki w znacznie trudniejszej sytuacji rynkowej niż w latach ubiegłych, na co wpływ miały trudne do przewidzenia zmiany cen surowców i produktów na rynku nawozów, kluczowym dla wielkości sprzedaży i osiąganych wyników finansowych – Spółka osiągnęła pozytywne wyniki finansowe generując zysk netto odpowiednio w wysokości 115 970 tys. zł oraz 42 155 tys. zł. Uzyskane w 2013 r. przychody ze sprzedaży w wysokości 2 467 443 tys. zł były niższe o 17% niż w 2012 r. Wskaźnik pokrycia finansowania majątku trwałego kapitałem własnym ukształtował się na poziomie 125% w 2013 r. (180% na koniec 2012 r.), tj. poprawa o blisko 65 pp. w stosunku do 2009 r. Wskaźnik płynności bieżącej osiągnął poziom 1,1 w 2013 r. (1,7 w 2012 r.).

W 2013 r. Spółka pozyskała własne, tańsze źródło jednego z podstawowych surowców (fosforytów) – nabywając większościowy pakiet akcji senegalskiej spółki African Investment Group S.A., co powinno – zdaniem Zarządu Spółki – znacząco wpłynąć na obniżenie kosztów zużycia surowców oraz poprawę wyników finansowych w następnych latach. W wyniku tej transakcji, w 2013 r. wzrosła wartość aktywów trwałych Spółki o 186 008 tys. zł (20%) w porównaniu do końca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 482-533)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 20 października 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Dyrektor
Sławomir Grzelak

(-) Sławomir Grzelak

.....
podpis